

Kino ubija kino

Zdenko Vrdlovec

Ko se je na območju ljubljanskega Blagovno-trgovskega centra dvignil Kolosej, je kmalu izpraznil mestne kinodvorane, nekaj pa jih je tudi pozaprl. To so tedaj razlagali kot »normalen« pojav, saj naj bi multikino povzročil takšne posledice povsod, kjer se je pojavil. V prvih letih obratovanja Koloseja se je obisk kina tudi dejansko povečal, tako da je to »pozitivno« dejstvo skoraj povsem zasenčilo neko drugo, namreč to, da se je obenem zmanjšalo število gledalcev, starejših od 20 let, ki jim je bilo nadležno »potovati« v kino v Blagovno-trgovski center in gledati filme sredi popkorn publike. Čeprav se je med »kolosejevskimi« filmi znašlo tudi nekaj dobrih – teh je bilo celo več (vsaj po mojem) kot hitov, ki jim je takšen zabaviščni center, kot je Kolosej, sicer namenjen. Toda z izjemo »slovenskega čudeža«, Petelinjega zajtrka, ki je lani »rešil« Kolosej, v zadnjih letih v tem kinoobratu ni več ne hitov ne dobrih filmov. »Navadnemu« gledalcu zmanjkuje še zadnji razlog, da bi obiskal to kinopalačo v Blagovno-trgovskem centru.

Nekoč, pred kakšnimi stotimi leti, je po Evropi strašila bojazen, da bo kino »uničil« gledališče.

Kino, ki izgublja gledalce, se v prizadevanju, da bi se še obdržal, vrača v čase "filma atrakcije".

Seveda so to bojazen poznali tudi na Slovenskem, a so jo hkrati znali razložiti, če sklepamo po članku v časopisu Slovenski narod iz leta 1912: »Najhujši sovražniki kinopredstav so gledališki ravnatelji. Kino jim dela velikansko konkurenco. Kinopredstave obiskujejo vsi tisti, ki jim za gledališče še nič ni ali ki jim za gledališče že nič več ni.« Toda Jožef

Reisner, predsednik Dramatičnega društva, ki je vodilo Deželno gledališče v Ljubljani, ni bil takšen gledališki ravnatelj, ki bi se bal konkurence kina, marveč je v poslopju tega gledališča leta 1913 sam odprl kino Metropol, in sicer z namenom, da bi kino pomagal denarno vzdrževati gledališče, »ogroženo« zaradi »kinopredstav«. Tako je neki slovenski gledališki ravnatelj že zdavnaj dokazal mediološko tezo, da novi medij ne uničuje starega, marveč mu celo lahko pomaga.

In kino dejansko nikjer na svetu ni uničil gledališča, pač pa mu grozi, da bo uničil samega sebe. Ta grožnja resda ne izhaja iz samega kina, marveč iz tehnologije, ki je z novimi nosilci filmskih podob in zvokov omogočila druge načine gledanja filmov, ki se iz kolektivnega prostora umikajo v zasebnega. In prav tako druge načine distribucije in dostopnosti filmov: odkar ima film na DVD format knjige, ga je mogoče kupiti v kiosku skupaj s časopisom ali si ga izposoditi v knjižnici. To postaja vse bolj razširjen pojav, katerega posledica je verjetno tudi ta, da se kino, ki izgublja gledalce, v prizadevanju, da bi se še obdržal, vrača v čase »filma atrakcije« (to so bili časi, ko so »filmi našli svoje mesto po sejmi ob X-žarkih, ob bradatih ženskah, ob brezžičnem brzjavi in vrtiljaku z letali«, kot jih opisuje zgodovinar Georges Sadoul). V slovenskem oziroma kolosejevskem primeru se to kaže v obliki 3D-atrakcij. In gotovo ni naključje, da se s to vrnitvijo k »filmu atrakcije« ujema zaprtje kina Komune, ki stoji prav tam, kjer je bila nekoč (leta 1896 v tedanjem hotelu Malič) prva kinematografska predstava v Ljubljani.